Europeiska unionens
officiella tidning

SV
C-serien

C/2026/3925

1.9.2026

RÅDETS REKOMMENDATION

av den 10 juli 2026

om Italiens ekonomiska politik, socialpolitik, sysselsättningspolitik, strukturpolitik och budgetpolitik

(C/2026/3925)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 av den 29 april 2024 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 ([1]), särskilt artikel 3.3,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser ([2]), särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

(1) I förordning (EU) 2024/1263 anges målen för ramverket för ekonomisk styrning, som syftar till att främja sunda och hållbara offentliga finanser, hållbar och inkluderande tillväxt och resiliens genom reformer och investeringar och förhindra alltför stora offentliga underskott. I förordningen föreskrivs att rådet och kommissionen ska genomföra multilateral övervakning inom ramen för den europeiska planeringsterminen i enlighet med de mål och krav som anges i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Den europeiska planeringsterminen omfattar i synnerhet utformning och övervakning av genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna.

([1]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 av den 29 april 2024 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 (EUT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser (EUT L 306, 23.11.2011, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

(2) Den 25 november 2025 antog kommissionen ett yttrande om utkastet till budgetplan för 2026 för Italien. Samma datum antog kommissionen, på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011, rapporten om förvarningsmekanismen 2026, enligt vilken Italien identifierades som en av de medlemsstater som skulle behöva en fördjupad granskning. Kommissionen antog också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet, en rekommendation till rådets rekommendation om Europeiska unionens humankapital och ett förslag till 2026 års gemensamma sysselsättningsrapport med en analys av genomförandet av riktlinjerna för sysselsättningen och principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Rådet antog rekommendationen om den ekonomiska politiken i euroområdet ([3]) den 21 april 2026 och den gemensamma sysselsättningsrapporten och rekommendationen om humankapital den 9 mars 2026.

(3) Den 29 januari 2025 offentliggjorde kommissionen konkurrenskraftskompassen, som är en strategisk ram som syftar till att stärka unionens globala konkurrenskraft under de kommande fem åren. I konkurrenskraftskompassen konstateras det att innovation, konkurrenskraft och utfasning av fossila bränslen samt säkerhet är förutsättningar för hållbar ekonomisk tillväxt. Sedan konkurrenskraftskompassen offentliggjordes har den legat till grund för arbetet inom ramen för den europeiska planeringsterminen, vilket säkerställer att medlemsstaternas ekonomiska politik är förenlig med EU:s strategiska mål och skapar en enhetlig strategi för ekonomisk styrning som främjar hållbar tillväxt, innovation och resiliens i hela unionen.

(4) Under 2026 fortsätter den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken att utvecklas parallellt med det sista steget i genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens ([4]). Planerna för återhämtning och resiliens har, i kombination med sammanhållningspolitiska medel, varit avgörande för att de politiska prioriteringarna inom ramen för den europeiska planeringsterminen ska ge resultat, eftersom planerna var nödvändiga för att på ett effektivt sätt hantera alla eller en betydande del av de utmaningar som identifierats i de relevanta landsspecifika rekommendationer som utfärdats under de senaste omgångarna och eftersom de program som finansieras genom den europeiska sammanhållningspolitiken behövde ta hänsyn till de landsspecifika rekommendationerna. Faciliteten för återhämtning och resiliens närmar sig sitt slut, men det är fortfarande viktigt att upprätthålla och bygga vidare på de reformer och investeringar som stöds och genomförs inom ramen för den, särskilt de som bidrar till att hantera de utmaningar som fastställts i de landsspecifika rekommendationerna.

(5) Den 3 juni 2026 offentliggjorde kommissionen 2026 års landsrapport för Italien. Rapporten innehöll en bedömning av Italiens framsteg med de landsspecifika rekommendationerna för 2025 och en utvärdering av Italiens genomförande av planen för återhämtning och resiliens. På grundval av den analysen fastställdes i landsrapporten de mest akuta utmaningarna som Italien står inför. I landsrapporten bedömdes också Italiens framsteg med att genomföra den europeiska pelaren för sociala rättigheter och uppnå unionens överordnade mål för sysselsättning, kompetens och minskad fattigdom och social utestängning samt framstegen med att uppnå Förenta nationernas mål för hållbar utveckling.

([3]) EUT C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj).
([4]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (EUT L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

(6) Kommissionen har genomfört en fördjupad granskning enligt artikel 5 i förordning (EU) nr 1176/2011 för Italien. De viktigaste resultaten av kommissionens bedömning av makroekonomiska sårbarheter för Italien i enlighet med den förordningen offentliggjordes den 20 maj 2026 ([5]). Den 3 juni 2026 konstaterade kommissionen att Italien har makroekonomiska obalanser. Italien står särskilt inför sårbarheter i samband med hög offentlig skuld och en fortsatt svag produktivitetstillväxt som har gränsöverskridande relevans. Ett fortsatt och effektivt genomförande av tillväxtfrämjande reformer och investeringar, tillsammans med en försiktig finanspolitisk inriktning, är fortfarande avgörande för att minska dessa sårbarheter. Den offentliga skulden som andel av BNP minskade efter pandemin men ökade igen 2024 och 2025 på grund av avmattningen i den nominella BNP-tillväxten, den eftersläpande effekten av skattelättnaderna för bostadsrenoveringar från tidigare år och de fortfarande betydande offentliga underskotten. Den offentliga skuldkvoten förväntas fortsätta att öka under 2026 och 2027. Arbetsproduktiviteten har sjunkit på senare tid och återhämtningen förväntas bli blygsam under 2026–2027, vilket fortsätter att begränsa den potentiella BNP-tillväxten och hämmar därmed minskningen av den offentliga skuldkvoten. Bankerna har avsevärt förbättrat sina tillgångars kvalitet och lönsamhet och minskat sina nödlidande lån, men den starka kopplingen mellan banker och deras statsobligationer är fortfarande ett problem, eftersom bankernas innehav av inhemska offentliga skulder som andel av sina tillgångar är högt, särskilt för mindre betydande institut och kooperativa banker. Arbetsmarknaden har fortsatt att förbättras, men arbetskraftspotentialen verkar inte utnyttjas fullt ut. Åtgärder har vidtagits för att ta itu med de långvariga sårbarheterna, men trots den senaste tidens omfattande reformåtgärder har betydande produktivitetsvinster ännu inte realiserats. Framöver är ett fortsatt och effektivt genomförande av tillväxtfrämjande reformer och investeringar, tillsammans med en försiktig finanspolitisk inriktning, fortfarande avgörande för att förbättra produktivitetstillväxten och minska den offentliga skuldkvoten.

(7) Den 21 januari 2025 antog rådet, efter kommissionens bedömning och rekommendation, en rekommendation om godkännande av Italiens nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska plan ([6]). Planen omfattar perioden 2025–2029 och visar en finanspolitisk anpassning över sju år. Rådet rekommenderade följande maximala ökningstakter för nettoutgifter: 1,3 % 2025, 1,6 % 2026, 1,9 % 2027, 1,7 % 2028 och 1,5 % 2029, vilket motsvarar de maximala kumulativa ökningstakter som med 2023 som basår beräknas till - 0,7 % för 2025, 0,9 % för 2026, 2,8 % för 2027, 4,6 % för 2028 och 6,2 % för 2029. För åren 2025–2026 sammanfaller dessa maximala ökningstakter för nettoutgifter med korrigeringsbanan, såsom rådet i enlighet med artikel 126.7 i EUF-fördraget rekommenderade den 21 januari 2025, i syfte att få situationen med ett alltför stora underskott att upphöra ([7]). På grundval av kommissionens bedömning av effektiva åtgärder av den 3 juni 2026 ([8]) hålls förfarandet vid alltför stora underskott i Italien vilande.

(8) Rysslands anfallskrig mot Ukraina och dess konsekvenser är en existentiell utmaning för EU. Kommissionen har uppmanat medlemsstaterna att på ett samordnat sätt begära en aktivering av stabilitets- och tillväxtpaktens nationella undantagsklausul i syfte att stödja EU:s insatser för att uppnå en snabb och betydande ökning av försvarsutgifterna ([9]), och detta förslag välkomnades av Europeiska rådet den 6 mars 2025. Medlemsstaterna kan fortfarande begära en aktivering av den nationella undantagsklausulen när som helst fram till 2028, om de uppfyller kriterierna i artikel 26 i förordning (EU) 2024/1263.

([5]) SWD(2026) 139 final.

([6]) Rådets rekommendation av den 21 januari 2025 om godkännande av Italiens nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska plan (EUT C, C/2025/651, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/651/oj.

([7]) Rådets rekommendation i syfte att få situationen med ett alltför stort offentligt underskott i Italien att upphöra, antagen den 21 januari 2025. Alla handlingar som rör förfarandet vid alltför stora underskott beträffande Italien finns på följande webbplats: Italien – Ekonomi och finanser – Europeiska kommissionen.

([8]) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska centralbanken, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och Europeiska investeringsbanken, *Europeiska planeringsterminen 2026– Vårpaketet*, COM(2026) 200 final.

([9]) Meddelande från kommissionen *Skapa utrymme för ökade försvarsutgifter inom stabilitets- och tillväxtpakten*, Bryssel, 19 mars 2025, C (2025) 2000 final.

(9) Den 30 april 2026 lämnade Italien in sin årliga lägesrapport för 2026 ([10]) om efterlevnaden av de rekommenderade maximala ökningstakterna för nettoutgifter, genomförandet av de reformer och investeringar som ligger till grund för förlängningen av anpassningsperioden och genomförandet av reformer och investeringar för att hantera de största utmaningar som identifierats i de landsspecifika rekommendationerna inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Den årliga lägesrapporten återspeglar också Italiens halvårsvisa rapporter om de framsteg som gjorts när det gäller att genomföra planen för återhämtning och resiliens i enlighet med artikel 27 i förordning (EU) 2021/241. Rapporten om de åtgärder som vidtagits inom ramen för förfarandet vid alltför stora underskott ingår i den årliga lägesrapporten.

(10) Den reala BNP-tillväxten 2025 uppgick till 0,5 % och HIKP-inflationen låg på 1,7 %. Enligt kommissionens vårprognos 2026 beräknas BNP i fasta priser öka med 0,5 % 2026 och 0,6 % 2027, och HIKP-inflationen ligga på 3,2 % 2026 och 1,8 % 2027.

(11) Enligt uppgifter från Eurostat ([11]) minskade Italiens offentliga underskott från 3,4 % av BNP 2024 till 3,1 % av BNP 2025 samtidigt som dess primära överskott ökade från 0,5 % av BNP till 0,8 % 2025. På grundval av de politiska åtgärder som var kända vid stoppdatumet för prognosen förutses i kommissionens vårprognos 2026 ett underskott på 2,9 % av BNP både 2026 och 2027. Minskningen av underskottet 2026 återspeglar främst lägre utgifter för skatteavdrag för bostadsrenoveringar, medan andra utgiftsposter, inklusive offentliga investeringar, förväntas fortsätta att öka, tillsammans med skatteintäkterna.

(12) Enligt kommissionens beräkningar var den finanspolitiska inriktningen ([12]), som omfattar både nationellt finansierade och EU-finansierade utgifter, kontraktiv med 0,3 % av BNP under 2025. Den beräknas vara kontraktiv, med 0,3 % av BNP 2026 och 0,5 % av BNP 2027.

(13) Enligt uppgifter från Eurostat ([13]) ökade Italiens offentliga skuld från 134,7 % av BNP i slutet av 2024 till 137,1 % av BNP i slutet av 2025. Ökningen av skuldkvoten 2025 återspeglar främst betydande lånebehov i samband med den eftersläpande effekt som skattelättnaderna för bostadsrenoveringar har på kassaflödet, vilket påverkade tidigare års underskott. På grundval av de politiska åtgärder som var kända vid stoppdatumet för prognosen förutses i kommissionens vårprognos 2026 att skuldkvoten i förhållande till BNP kommer att öka till 138,5 % i slutet av 2026 och till 139,2 % i slutet av 2027. Ökningen under 2026 och 2027 beror främst på den fördröjda effekt som skatteavdragen för bostadsrenoveringar har på kassaflödet, medan de primära överskottens skuldminskande effekt fortfarande är begränsad.

(14) Enligt kommissionens vårprognos för 2026 uppgick de offentliga försvarsutgifterna i Italien till 1,3 % av BNP 2025 och beräknas uppgå till 1,2 % av BNP 2026 ([14]).

([10]) De årliga lägesrapporterna för 2026 finns på https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_sv.

([11]) Eurostats euroindikatorer, 22.4.2026.

([12]) Den finanspolitiska inriktningen definieras som ett mått på den årliga förändringen i det underliggande saldot för de offentliga finanserna. Syftet är att bedöma den ekonomiska impuls som härrör från finanspolitiska åtgärder, både sådana som finansieras nationellt och sådana som finansieras genom EU:s budget. Den finanspolitiska inriktningen mäts som skillnaden mellan i) den potentiella tillväxten på medellång sikt och ii) förändringen i primära utgifter efter avdrag för diskretionära åtgärder på inkomstsidan och inbegripet utgifter som finansieras med icke återbetalningspliktigt stöd (bidrag) från faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsfonder.

([13]) Eurostats euroindikatorer, 22.4.2026.

([14]) Natos definition av försvarsutgifter skiljer sig från Cofogs definition. Det kan också förekomma skillnader på grund av tidpunkten för bokföringen av utgifterna, framför allt för militär utrustning, eftersom Natos rapportering inte följer nationalräkenskapsreglerna när det gäller bokföringstidpunkt.

(15) Unionen riskerar fortfarande att drabbas av avbrott i energiförsörjningen och hög prisvolatilitet, som förvärras av geopolitiska spänningar som påverkar de globala olje- och gasmarknaderna. Erfarenheterna från energikrisen 2022–2023 har visat att breda och icke riktade åtgärder medför stora finanspolitiska kostnader och är socialt och ekonomiskt ineffektiva. Sedan kriget i Mellanöstern bröt ut i februari 2026 har Italien antagit finanspolitiska åtgärder för att mildra de höga energipriserna effekter för hushåll och företag ([15]). Dessa åtgärder omfattar en allmän sänkning av punktskatterna på bränslen, som löper ut den 22 maj 2026, samt ett skatteavdrag för företag inom vägtransport, fiske och jordbruk, som löper ut den 31 maj 2026. Enligt kommissionens vårprognos 2026 väntas de finanspolitiska kostnaderna för dessa åtgärder uppgå till omkring 0,1 % av BNP 2026. Om åtgärderna i fråga skulle fortsätta gälla fram till slutet av 2026, skulle de finanspolitiska kostnaderna för dem enligt kommissionens beräkningar uppgå till 0,3 % av BNP 2026.

(16) Enligt kommissionens beräkningar ökade nettoutgifterna i Italien med 1,5 % 2025 och minskade med 0,6 % kumulativt 2024 och 2025. Nettoutgiftsökningen 2025 ligger över den rekommenderade maximala ökningstakten, vilket motsvarar en avvikelse på 0,1 % av BNP på årsbasis. Även när 2024 och 2025 beaktas tillsammans ligger den kumulativa ökningstakten för nettoutgifterna marginellt över den rekommenderade maximala kumulativa ökningstakten, och motsvarar en avvikelse på mindre än 0,1 % av BNP.

(17) Enligt kommissionens beräkningar väntas nettoutgifterna i Italien öka med 1,4 % 2026 och kumulativt med 0,8 % under 2024, 2025 och 2026. Den beräknade nettoutgiftsökningen 2026 ligger under den rekommenderade maximala ökningstakten. Även när 2024, 2025 och 2026 beaktas tillsammans ligger den beräknade kumulativa ökningstakten för nettoutgifterna under den rekommenderade maximala ökningstakten.

(18) I rekommendationen om godkännande av Italiens medelfristiga plan anges de reformer och investeringar som ligger till grund för förlängningen av anpassningsperioden och en tidsplan för deras genomförande. Med beaktande av den information som Italien har lämnat i sin årliga lägesrapport konstaterar kommissionen att genomförandet av de viktigaste stegen i dessa reformer och investeringar, som skulle ha genomförts senast den 30 april 2026, i stort sett är på rätt spår. När det gäller det viktiga steg som skulle ha genomförts senast under fjärde kvartalet 2025 och som avser ökningen av de offentliga utgifterna för forskning och utveckling (FoU), mätt som FoU-utgifter i NUFoU-termer som andel av BNP, hänvisar de senaste tillgängliga statistiska uppgifterna från Eurostat till 2024. De preliminära beräkningar som de italienska myndigheterna lämnat tyder dock på att FoU-utgifterna i NUFoU-termer förväntas ha nått 0,59 % av BNP år 2025, vilket indikerar att målet ser ut att vara på väg att uppnås. Kommissionen anser att Italien överlag har uppfyllt sina åtaganden på ett tillfredsställande sätt ([16]).

(19) Trots de strukturella åtgärderna som genomförts under de senaste åren är Italiens skattesystem fortfarande i stor utsträckning beroende av beskattning av arbete, vilket är den faktor som bidrar mest till att skattekvoten ligger över EU-genomsnittet. Skattekilen ligger över EU-genomsnittet för ensamstående med genomsnittslön och under genomsnittet för låginkomsttagare, och båda värdena ökade något under 2025. Särskilda ordningar för egenföretagare och den ökande användningen av tillfällig fast inkomstskatt gör skattesystemet mycket komplext, försvagar progressiviteten och urholkar skattebasen, vilket leder till betydande inkomstbortfall. Dessutom är de miljöskadliga subventionerna fortfarande höga, trots en betydande minskning, och skatteutgifter, bland annat för mervärdesskatt, används i stor utsträckning. Sammantaget skulle en ytterligare omfördelning av skattebördan från arbete till andra underutnyttjade inkomstkällor, som är mindre skadliga för tillväxten, bidra till att öka den ekonomiska potentialen. Vidare skulle en omformulering av fordonsskatten så att den korrekt återspeglar koldioxidutsläppen, särskilt i städer med hög trafiktäthet, kunna bidra till finansieringen av hållbar mobilitetsinfrastruktur och minska det stora beroendet av vägtransporter. Trots den senaste reformen finns det ytterligare utrymme för att minska skatteförmånerna för tjänstebilar med förbränningsmotor. Slutligen är skatteundandragandet fortfarande högt, särskilt när det gäller mervärdesskatt och bland egenföretagare, trots de ambitiösa motåtgärder som vidtagits under de senaste åren, bland annat inom ramen för planen för återhämtning och resiliens. Uppgifter från skattemyndigheten för de första fem månaderna 2026 pekar på vissa positiva resultat. Samtidigt riskerar de senaste åtgärderna, som liknar skatteamnestier, att bli kontraproduktiva när det gäller skatteefterlevnad.

([15]) Detta återspeglar situationen vid stoppdatumet för kommissionens vårprognos 2026 (4 maj 2026).

([16]) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska centralbanken, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och Europeiska investeringsbanken, *Europeiska planeringsterminen 2026– Vårpaketet*, COM(2026) 200 final.

(20) Taxeringsvärdena har ännu inte systematiskt anpassats till marknadsvärdena. Italien har dock i sin nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska plan åtagit sig att uppdatera taxeringsvärdena för fastigheter som ännu inte finns med i registret och för byggnader som har omfattats av offentliga program för energieffektivitet och/eller renovering. Bostäder som är huvudsakliga bostäder är undantagna från återkommande fastighetsskatt för nästan alla fastighetsklasser. Detta leder till låga intäkter från fastigheter på lokal nivå, även i städer som har svårt att erbjuda bostäder till överkomlig kostnad. I omkring en tiondel av Italiens provinser utgör hyreskostnaderna mer än en tredjedel av genomsnittslönen, trots att det finns reglerade hyror. Andelen subventionerade bostäder är låg i Italien, med ett begränsat bestånd av allmännyttiga bostäder och mycket långa kötider. Italien kännetecknas också av en hög andel tomma bostäder och många korttidsuthyrningar. Ansvaret är fördelat mellan nationell och regional förvaltning, samtidigt som det saknas en övergripande nationell samordningsram. Bristen på strukturfinansiering har ytterligare begränsat bostadspolitikens effektivitet. Regeringen har nyligen antagit *Piano Casa*, men utvärderingen och genomförandet av detta befinner sig fortfarande i ett mycket tidigt skede.

(21) Under de kommande åren förväntas betydande finanspolitiska påfrestningar belasta de offentliga finanserna, inbegripet stigande kostnader i samband med den demografiska utvecklingen. En betydande andel av de offentliga resurserna går till ålderspensioner samt räntor och amorteringar, vilket begränsar det offentligfinansiella utrymmet för andra prioriteringar. De offentliga investeringarna har ökat betydligt jämfört med nivåerna före pandemin, delvis tack vare stödet från faciliteten för återhämtning och resiliens. Samtidigt har utgifterna för vissa tillväxtfrämjande politikområden, däribland utbildning och hälso- och sjukvård, minskat som andel av de totala utgifterna jämfört med 2019. En ny rättslig ram kräver att ministerierna genomför en detaljerad utvärdering av utgiftspolitiken inom ramen för de nya planerna för utgiftsanalys och utvärdering, i enlighet med åtagandena i den nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planen. För att förbättra effektiviteten och kvaliteten på de offentliga utgifterna i Italien krävs det att den nya utvärderingsramen genomförs fullt ut och följs upp med effektiva politiska åtgärder som baseras på utvärderingsresultaten.

(22) Italien hör till de medlemsstater som har den äldsta befolkningen och det lägsta fruktsamhetstalet och där åldern för förstföderskor ligger över genomsnittet. Kompetensflykten fortsätter, då många unga, högutbildade invånare söker bättre möjligheter utomlands, samtidigt som landet har svårt att attrahera och behålla kompetent arbetskraft. Det faktum att befolkningen i arbetsför ålder krymper förvärras av ett ihållande lågt arbetsmarknadsdeltagande bland kvinnor och ungdomar. Även om välhanterad laglig migration skulle kunna mildra effekterna på kort och medellång sikt av den demografiska nedgången, bör en mer helhetsinriktad, strukturell strategi utöver ekonomiska incitament skapa en gynnsam miljö för föräldraskap genom stabila jobb, arbetsmarknadspolitik och införande av bredare åtgärder för att öka arbetskraftsdeltagandet bland kvinnor och ungdomar, samtidigt som högkvalificerad arbetskraft attraheras till och behålls i landet. De åldersrelaterade utgifterna förväntas öka, vilket kommer att belasta de offentliga finanserna. Trots 2011 års pensionsreform förväntas pensionsutgifterna i förhållande till BNP fortfarande öka på medellång sikt på grund av de demografiska trenderna, däribland en ökande äldreförsörjningskvot, och effekten av de förtidspensionssystem som infördes 2019 och förnyades under tidigare år även om de gradvis har demonterats och inte förnyades under 2026. I budgetlagen för 2026 har åtgärder införts för att främja deltagande i kompletterande pensionssystem som också kan bidra till tillräckliga pensioner och fungera som ett komplement till de offentliga pensionerna. Hittills är dock deltagandet begränsat (38,3 % av arbetskraften). Endast 29 % av medlemmarna är under 40 år och deltagandet bland egenföretagare är minimalt. Samtidigt har den automatiska kopplingen mellan pensionsålder och förväntad livslängd delvis återställts, medan frysningen av höjningen på tre månader endast är begränsad till vissa kategorier av arbetstagare. Åtgärder för att säkerställa pensionssystemets hållbarhet kan kompletteras med åtgärder för att göra det lättare att stanna kvar i arbetslivet längre fram i livet, bland annat genom flexibla arbetsformer och åldersspecifika ledningsstrategier.

(23) Att lokala och regionala myndigheter, arbetsmarknadens parter, civilsamhället och andra berörda parter deltar på ett systematiskt och meningsfullt sätt vid rätt tidpunkt är fortsatt avgörande för att säkerställa ett brett ägarskap för ett framgångsrikt genomförande av unionens finansieringsinstrument, även inom ramen för den europeiska planeringsterminen.

(24) Genomförandet av sammanhållningspolitiska program, som omfattar stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), Europeiska socialfonden+ och Fonden för en rättvis omställning (FRO), i Italien ligger fortfarande under EU-genomsnittet, både när det gäller projekturval och utbetalningar. Det är viktigt att påskynda insatserna för att säkerställa ett snabbt genomförande av investeringar och samtidigt maximera deras inverkan på plats. Italien har fortsatt svårigheter med genomförandet på grund av svag administrativ kapacitet, ett långsamt genomförande av infrastrukturprojekt och bristande samordning mellan centrala, regionala och andra styrelsenivåer, särskilt inom vissa politikområden som omfattas av delat ansvar. Dessa problem hindrar framsteg inom sysselsättning, kompetensutveckling och social inkludering, samtidigt som de försenar investeringar inom ramen för den europeiska plattformen för strategisk teknik eller i hållbara bostäder till överkomlig kostnad. Dessutom behöver Italien påskynda genomförandet av FRO, eftersom medlen ska betalas ut före utgången av 2026. Det är avgörande att säkerställa att de nya investeringar som Italien identifierade i sin halvtidsöversyn av de sammanhållningspolitiska fonderna, särskilt de som är kopplade till de fem prioriteringar som fastställs i förordningen om halvtidsöversyn ([17]), genomförs snabbt och effektivt.

(25) Italien står inför flera utmaningar när det gäller forskning och innovation, företagens tillväxt och finansiering utanför banksektorn, industristrategi, offentlig förvaltning, rättsväsende och konkurrens. Landet har också behov av att anpassa sig till klimatförändringarna och utveckla energi- och avfallssektorn, vattensektorn samt arbetsmarknaden, kompetensutveckling, utbildning och hälso- och sjukvård.

(26) Italiens produktivitets- och tillväxtpotential hämmas av begränsade offentliga och privata FoU-investeringar. Jämfört med andra EU-länder är Italiens offentliga stöd till innovation, trots en ökning nyligen, mindre omfattande och generöst, och landet skulle gynnas av en mer strategisk resursfördelning och samarbete mellan den offentliga och den privata sektorn, i linje med åtagandena i den nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planen. Planen för återhämtning och resiliens och medlen från EU:s sammanhållningspolitik omfattar flera initiativ för att stödja samarbetet mellan företag och den akademiska världen, som fortfarande är fragmenterat och saknar en enhetlig nationell styrning. Innovationsupphandling, som för närvarande är begränsad till försvars- och miljösektorn, skulle kunna spela en betydande roll för att utveckla marknader för nystartade företag och samtidigt göra de offentliga utgifterna mer effektiva. Trots vissa ökningar 2025, har universitetsväsendet begränsade resurser, och Italien uppvisar en av de lägsta siffrorna för universitetsutgifter bland OECD-länderna. Dessutom har universiteten och forskarna fortfarande begränsade incitament att bedriva verksamhet för tillvaratagande av forskningsresultat och tekniköverföring. Forskarnas karriärmöjligheter är långsamma och oförutsägbara. En reform som antogs 2025 har ökat antalet kortvariga kontrakt utan fast anställning för forskare, vilket riskerar att ytterligare påverka forskarnas karriärutveckling. Samtidigt införde Italien genom 2026 års budgetlag en extraordinär rekryteringsplan som bör stödja inrättandet av ytterligare några fasta tjänster. Det finns dock ett behov av att förbättra den långsiktiga rekryteringsplaneringen och samtidigt vidta åtgärder för att påskynda forskarnas karriärutveckling. Tekniköverföringskontoren har visserligen förbättrats, men de är fortfarande relativt små och saknar tillräckliga mänskliga och ekonomiska resurser för att stödja omvandlingen av forskningsresultat till nya affärsmöjligheter. Därtill bör synergierna med riskkapitalinvesterare stärkas. Den strategiska policyakten 2026–2028 om kunskapshöjande åtgärder och tekniköverföring skulle, när den väl har antagits, utgöra ett viktigt steg framåt tack vare fastställandet av centrala prioriteringar och strategiska handlingslinjer.

([17]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2025/1914 av den 18 september 2025 om ändring av förordningarna (EU) 2021/1058 och (EU) 2021/1056 vad gäller särskilda åtgärder för att hantera strategiska utmaningar i samband med halvtidsöversynen.

(27) Italiens svaga produktivitetstillväxt kan bero på strukturella begränsningar som hänger samman med att en relativt liten andel av mervärdet skapas av stora företag och att mikroföretag och små företag, som ofta är familjeägda, dominerar. Dessa företag utnyttjar i för liten utsträckning professionella ledningsmetoder, vilket hämmar innovation och produktivitet. Skattepolitiska åtgärder, såsom det förenklade skattesystemet med schablonbelopp för mikroföretag och den förmånliga skattebehandlingen av ärvda företag (som kräver att ägaren behåller kontrollen i fem år), motverkar konsolidering och tillväxt. Italien skulle därför gynnas av att främja expansion av nystartade företag och sammanslagningar av små och medelstora företag genom att undanröja rättsliga och skattemässiga hinder, främja rekrytering av externa professionella företagsledare, höja ledarnas kompetens, stärka innovationen och underlätta tillgången till kapitalmarknaderna. Positiva åtgärder har vidtagits på vissa av dessa områden, till exempel genom det pågående genomförandet av *s.c. Legge Capitali*, den nya årliga lagen för små och medelstora företag samt den delegerade akten för reform av nystartade företag och innovativa små och medelstora företag. Italiens omfattande inhemska sparande, som är en viktig ekonomisk styrka, skulle kunna spela en större roll för att finansiera tillväxt och innovation och hjälpa företag att växa om det mobiliserades bättre. Italiens kapitalmarknader bör utvecklas ytterligare och deras djup och likviditet ökas genom att man stöder efterfrågan, uppmuntrar nya börsnoteringar och främjar emissioner av företagsobligationer. Reformen av kapitalmarknaderna och bolagsrätten, som nyligen antogs, är ett steg i rätt riktning. Befintliga garantisystem och incitament skulle kunna omorienteras för att prioritera och stödja efterfrågan på kapitalmarknadsinstrument. Tillgången till finansiering utanför banksektorn är fortfarande särskilt begränsad för innovativa företag, eftersom kapitalmarknaden, särskilt för inhemskt riskkapital, fortfarande är underutvecklad, trots att den växer. Detta beror framför allt på det begränsade antalet institutionella investerare och företagsinvesterare samt de få möjligheterna till avyttring. Ett antal initiativ har tagits för att stödja utvecklingen av riskkapital och private equity, men fler offentliga insatser bör inriktas på marknadssegment i tidiga skeden och med högre risk, samt på att attrahera och utnyttja institutionella investerare genom användning av finansiella instrument och fond-i-fond-strukturer med lämpliga riskreducerande inslag. En ökad förmåga hos inhemska institutionella investerare, såsom pensionsfonder och särskilt försäkringsbolag, att investera i tillgångsslag med längre investeringshorisont skulle kunna förbättra tillgången till finansiering utanför banksektorn.

(28) Stagnerande produktivitet fortsätter att prägla Italien, vilket också återspeglar stora skillnader mellan de norra och södra regionerna. I söder hämmar en mindre genomsnittlig företagsstorlek och koncentration till traditionella sektorer produktiviteten, medan brister i infrastrukturen begränsar konkurrenskraften. Italien skulle gynnas av en innovationsdriven industristrategi för att styra resurser mot sektorer och teknik med högt mervärde och främja utvecklingen i söder, särskilt genom att öronmärka resurser för de mindre utvecklade regionerna och rikta in sig på strategiska sektorer. Även om vitboken *Made in Italy 2030* utgör ett första steg mot utformningen av en industristrategi kvarstår utmaningen att genomföra tydliga politiska åtgärder och skapa en styrningsstruktur för industripolitiken. De 18 produktionskedjor (*Filiere produttive*) som anges i vitboken skulle gynnas av en strategisk inriktning, inbegripet fokus på sektorer med högt mervärde och en geografisk inriktning, för att undvika en eventuell risk för att de offentliga insatserna blir icke-selektiva och ineffektiva. I linje med målet i den nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planen krävs ytterligare insatser för att rationalisera och stabilisera de över 2 700 nationella och regionala incitamenten samt avsätta särskilda resurser för södra Italien. Industristrategin skulle gynnas av bättre samordning med planeringen av investeringar i infrastruktur och forskning, tillsammans med användningen av lokalt riktade policymixer (t.ex. incitament, fysisk planering och infrastrukturutveckling) för att stimulera industriell tillväxt och strukturell omvandling, särskilt i södra Italien. Slutligen kommer det att krävas ihållande insatser för att åtgärda Italiens bestående infrastrukturklyfta mellan norr och söder, särskilt genom att slutföra de storskaliga projekt som inletts inom ramen för planen för återhämtning och resiliens och sammanhållningspolitiken, med fokus på tillgång till industriområden och förbättring av konnektiviteten den sista kilometern. Väg- och hamninfrastruktur samt multimodala logistiknoder kräver också uppmärksamhet, tillsammans med antagandet av en flerårig och multimodal transportstrategi.

(29) Italien har gjort betydande framsteg när det gäller att förbättra effektiviteten inom den offentliga förvaltningen samt i fråga om förenklingsinsatser, delvis med stöd av reformerna och investeringarna inom ramen för planen för återhämtning och resiliens. Det finns dock fortfarande gott om utrymme för förbättringar. 41 % av de italienska företagen uppger att de är missnöjda (jämfört med 24 % i EU-genomsnitt), men andelen medborgare som anser att förfarandena för offentlig förvaltning är komplexa och betungande har minskat med 14 procentenheter sedan 2023, vilket innebär att Italien i stort sett ligger i linje med EU-genomsnittet (Italien 39 %, EU 38 % år 2025). Vissa framsteg har visserligen gjorts, bland annat tack vare planen för återhämtning och resiliens, men det vore viktigt att ytterligare stärka interoperabilitet och användning av alla plattformar för att förbättra personalförvaltningen, utbildningen och rekryteringen av offentliganställda. Det vore också fördelaktigt att främja horisontell och vertikal rörlighet samt ytterligare främja prestationsutvärderingar, karriärutveckling, stärka kompetensutveckling och omskolning samt främja jämlikhet och inkludering på alla nivåer inom förvaltningen, i linje med åtagandena i den nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planen. Italien fortsätter sina förenklingsinsatser genom att inrätta *Italia Semplice*, tillsammans med ett nytt interoperabelt system för datautbyte på plattformen för systemet med en gemensam kontaktpunkt för företag, men ytterligare rationalisering av administrativa processer behövs, med utgångspunkt i interoperabiliteten mellan befintliga plattformar. Dessutom är den administrativa kapaciteten fortfarande ojämn mellan regionerna, med betydande begränsningar på lokal nivå, särskilt i söder och inom områden som digitalisering, beslutsförmåga och offentlig finansförvaltning, samt mellan mindre och större kommuner. Det krävs en övergripande och strukturell strategi för administrativ kapacitet, som bygger på planen för återhämtning och resiliens och åtgärder inom sammanhållningspolitiken, inklusive det nationella programmet för kapacitet för sammanhållning. Denna strategi skulle kunna utgöra ramen för ett antal åtgärder inom planen för återhämtning och resiliens som har visat sig vara effektiva när det gäller att stödja den lokala förvaltningen i genomförandet av projekt inom planen för återhämtning och resiliens, samtidigt som man förhindrar att de regionala klyftorna vidgas. Medan bättre rustade regioner bygger vidare på erfarenheterna från planen för återhämtning och resiliens skulle resurssvagare regioner, särskilt i söder, gynnas av ett mer aktivt och riktat stöd från den centrala förvaltningen. Dessutom skulle det kunna vara fördelaktigt att främja olika former av administrativa sammanslutningar, särskilt för mindre förvaltningar, framför allt i söder.

(30) Inom ramen för planen för återhämtning och resiliens genomför Italien ett omfattande reformpaket för att öka effektiviteten inom rättsväsendet i civil- och brottmål samt i insolvens- och skatterättsliga ärenden. Inrättandet av rättegångskontor och digitaliseringen av rättegångar, som ger domare organisatoriskt och rättsligt stöd, har bidragit till att förbättra domstolarnas effektivitet. Det finns dock fortfarande utmaningar. Handläggningstiden för civil- och handelsrättsliga tvister i förstainstansdomstolarna ökade 2024 och är fortfarande en av de längsta i EU. Den tid det tar att fatta ett beslut i förvaltningsmål i första instans minskade 2024, men är fortfarande en av de längsta i EU. Att institutionalisera rättegångskontoret och förstärka åtgärderna för att ytterligare minska trycket på domstolarna och den genomsnittliga rättegångstiden (till exempel inom överbelastade rättssektorer, såsom fredsdomstolarna), samtidigt som man fortsätter att åtgärda bristen på personal (domare och domstolspersonal) och uppnår full digitalisering av rättsväsendet, skulle bidra till att öka rättsväsendets effektivitet. Detta ligger också i linje med Italiens åtaganden i den nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planen.

(31) Att säkerställa bättre ramvillkor för konkurrens inom flera sektorer och öka konkurrensen både om och på marknaderna skulle möjliggöra en effektivare resursfördelning, gynna konsumenterna och leda till ökad konkurrenskraft och produktivitet, vilket i sin tur skulle locka till sig nya investeringar. Inom ramen för planen för återhämtning och resiliens har Italien gjort framsteg inom vissa viktiga sektorer, däribland energi, transport och lokala offentliga tjänster, och landet har moderniserat de nationella reglerna för koncentrationskontroll. Det krävs dock fler lagstiftningsinitiativ i) för att säkerställa konkurrensutsatta anbudsförfaranden för koncessioner för energidistribution, ii) inom transportsektorn, särskilt för att fullt ut genomföra de konkurrensfrämjande reformerna inom järnvägs-, motorvägs- och hamnområdena, och iii) inom hälso- och sjukvården, särskilt genom att säkerställa konkurrensfrämjande principer samt öppna och transparenta anbudsförfaranden. Dessutom skulle öppna och transparenta anbudsförfaranden för koncessioner som löper ut inom olika sektorer (inklusive reglerade sektorer) säkerställa en konkurrensutsatt marknad. Detta skulle öka konkurrenstrycket på de etablerade aktörerna och förhindra att investeringar försenas, avbryts eller på ett otillbörligt sätt övervältras på konsumenter/användare. Slutligen påverkar rättsliga hinder handeln med varor inom EU, där nationella regler för förpackning och märkning skapar byråkratiska bördor.

(32) Italien har några av de högsta elpriserna i EU på grund av sitt strukturella beroende av kostsam gaseldad produktion. Detta, och i synnerhet det höga priset på el i förhållande till gas, utgör ett viktigt hinder för elektrifiering för både hushåll och industri. Trots en betydande outnyttjad potential är tillväxten inom förnybar energi för långsam för att uppnå målen för 2030. En snabbare utbyggnad av förnybar energi skulle bidra till att dämpa elpriserna på medellång sikt. Fortsatt stöd genom auktioner för förnybar energi och lagring samt ett fullständigt genomförande av tillståndsreformen *Testo Unico* även på regional nivå skulle stödja detta mål. För att anpassa energibeskattningen till målen för avkarbonisering skulle en sänkning och rationalisering av skatter och avgifter på el, inbegripet skatteliknande avgifter (*oneri generali di sistema*), minska de befintliga hindren för elektrifiering, särskilt för företag och industri. Att integrera en större andel förnybar energi kräver att investeringarna påskyndas för att stärka elnätet och minska överbelastningen, samtidigt som kostnaderna för konsumenterna begränsas. Detta innefattar investeringar i gränsöverskridande sammanlänkningar och åtgärder mot förseningar i anslutningen till distributionsnätet. Italien bör också fortsätta att främja icke-fossil flexibilitet, såsom lagring och mekanismer för efterfrågeflexibilitet.

(33) Italien är utsatt för betydande ekonomiska konsekvenser på grund av allt allvarligare klimatrisker, särskilt hydrogeologiska risker, och de tillgängliga indikatorerna visar på en av de högsta andelarna av skador från naturkatastrofer i förhållande till BNP i EU. Även om framsteg har gjorts i genomförandet av den nationella anpassningsplanen genom inrättandet av det nationella observatoriet för klimatanpassning, är styrningen av klimatanpassningspolitiken fortfarande splittrad mellan olika myndigheter, både på central och lokal nivå. Tillgängliga uppskattningar pekar på ett betydande investeringsbehov för klimatanpassning under de kommande årtiondena. En samordnad planering av investeringar i klimatanpassning och minskning av hydrogeologiska risker skulle kunna bidra till att hantera denna fråga på ett effektivt sätt. Den nyligen införda obligatoriska försäkringen mot naturkatastrofer för företag har visserligen bidragit till att minska bristerna i klimatförsäkringsskyddet, men rättvisa och ekonomiskt överkomliga lösningar för att åtgärda de återstående bristerna bör undersökas och genomföras. Ökad hårdgörning av mark förvärrar den höga känsligheten för hydrogeologiska risker. Därför skulle ett ökat utnyttjande av naturbaserade lösningar, med stöd av införandet av en nationell inventering och en mer systematisk integrering i markanvändningsplaneringen, kunna vara en effektiv motåtgärd.

(34) Bristfällig infrastruktur för vattenförvaltning och avfallshantering, särskilt i de södra regionerna, har allvarliga konsekvenser för kvaliteten på de lokala offentliga tjänsterna och för miljön, med avsevärda kostnader för medborgarna och förlorade intäkter för den italienska ekonomin. Även om betydande investeringar har gjorts inom avfalls- och vattensektorerna, med stöd av planen för återhämtning och resiliens och medel från sammanhållningspolitiken, är det viktigt att fortsätta arbetet med att överbrygga infrastrukturbristerna.

(35) Mot bakgrund av humankapitalets avgörande roll för att stärka unionens konkurrenskraft och strategiska oberoende rekommenderade rådet 2026 medlemsstaterna att vidta åtgärder för att skyndsamt ta itu med strukturella utmaningar kopplade till humankapital på områdena kompetens och utbildning som hämmar konkurrenskraften. De landsspecifika rekommendationerna för 2026 till Italien kan bidra till genomförandet av rådets rekommendation om Europeiska unionens humankapital.

(36) Strukturellt låg kvalitet på arbetstillfällena, inbegripet låga löner, osäkerhet om jobb och karriär samt jämställdhet, förblir stora hinder som kräver beslutsamma åtgärder. Trots de senaste ökningarna hör Italien till de medlemsstater där reallönerna har sjunkit mest sedan 2019. Medan lönetillväxten begränsas av en strukturellt låg produktivitetstillväxt, förvärras lönestagnationen också av avtalsdumpning, förseningar i avtalsförnyelser och den begränsade användningen av förhandlingar på andra nivån, särskilt bland små och medelstora företag och i södra Italien. Trots att andelen visstidsanställda minskar, vilket hänger samman med den stramare arbetsmarknaden, är den fortfarande bland de högsta i EU. Italien har också fortfarande en av de högsta andelarna av ofrivilliga deltidsavtal och tidsbegränsade anställningsavtal, vilket drabbar kvinnor, ungdomar och migranter oproportionerligt hårt. Övergångarna från visstidsanställning till tillsvidareanställning ligger fortfarande långt under EU-genomsnittet. Åtgärder och initiativ för att motverka segmenteringen på arbetsmarknaden och stödja ändamålsenliga kollektivförhandlingsresultat skulle vara viktiga för att stödja adekvata löneökningar och förbättra den övergripande kvaliteten på arbetstillfällena. Kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och sysselsättningsgrad, inklusive deltidsanställningar, uppvisar de största skillnaderna jämfört med männen i EU. Detta beror främst på de södra regionerna, som också kännetecknas av den lägsta täckningen av barnomsorg. Behovet av långvarig vård och omsorg ökar, medan utbudet av tjänster inte håller jämna steg, särskilt i de södra regionerna. Även om betydande framsteg har gjorts när det gäller att utvidga täckningen för barnomsorg på nationell nivå, krävs ytterligare insatser för att utöka kvalitativ barnomsorg och långvarig vård och omsorg i de regioner som har lägst täckning, samtidigt som man säkerställer överkomliga priser.

(37) Det utbredda och ökande svarta arbetet måste fortsätta att bekämpas för att främja arbetets kvalitet och rättvis konkurrens mellan företag, med utgångspunkt i de senaste reformerna inom ramen för planen för återhämtning och resiliens. Arbetsinspektionens effektivitet och administrativa kapacitet bör ökas genom förbättrade arbetsvillkor som syftar till att göra yrket mer attraktivt, samt genom ytterligare informationsutbyte och samordning mellan de enheter som utför inspektioner. De mest drabbade sektorerna, såsom hushållsarbete och jordbruk, skulle gynnas av riktade insatser, inklusive förebyggande åtgärder. Arbetskraftsexploatering, som särskilt drabbar migranter, bör bekämpas, bland annat genom att förbättra tillgången till reguljär anställning för dem som redan befinner sig i Italien och säkerställa lämpligt skydd och stöd för offren, samt genom att förebygga olämpliga bostadsförhållanden, särskilt för jordbruksarbetare.

(38) Vuxnas grundläggande färdigheter är fortfarande bland de lägsta i EU, och den makroekonomiska obalansen mellan utbud och efterfrågan på kompetens är bland de högsta. Samtidigt hämmar vuxnas låga och minskande deltagande i utbildning ytterligare utvecklingen av humankapitalet och därmed produktiviteten. Italien har genomfört relevanta reformer och investerat i vuxenutbildning under de senaste åren, särskilt inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens. Det finns dock fortfarande hinder för utbildning, särskilt för omskolning och längre utbildningsprogram. Baserat på en gedigen och kontinuerlig utvärdering av resultaten av de aktiva arbetsmarknadsåtgärder och utbildningsinsatser som införts under de senaste åren måste det integrerade systemet för arbetslöshetsstöd, socialtjänst och utbildning stödjas av hållbar finansiering även efter 2026. Hindren för deltagande i utbildning, inklusive yrkesutbildning, bör minskas ytterligare. Med tanke på de stora regionala skillnaderna i vuxenutbildning och sysselsättningsresultat krävs det bättre riktade aktiveringsåtgärder. Det är också viktigt att förbättra kompetensbevakningen och kompetensprognoserna. I detta avseende skulle regionala observationsorgan ha nytta av vidareutveckling av det nationella integrerat system som anpassar utbudet av kompetens till efterfrågan, med utgångspunkt i lokala arbetsmarknadsdata och med hjälp av AI-verktyg. Styrningsmodellen för kompetensprognoser och kompetensförsörjning skulle kunna stärkas genom att sätta utbildningens effektivitet och kvalitetssäkring i centrum och genom att fördjupa samarbetet mellan utbildningsanordnare, arbetsmarknadens parter och arbetsgivare, med utgångspunkt i till exempel de positiva erfarenheterna av *Fondi Interprofessionali*.

(39) Det krävs ytterligare insatser för att åtgärda Italiens svaga och ojämna utbildningsresultat och för att förbättra anställbarheten för personer med högskoleexamen. Även om andelen unga med högst grundskoleutbildning har minskat globalt sett har läranderesultaten inte återhämtat sig till nivåerna före pandemin och är fortfarande svaga. I södra Italien uppnår 46 % av eleverna inte grundläggande kunskaper, och elever som har sämre förutsättningar löper ungefär tre gånger större risk att prestera sämre jämfört med sina mer kamrater med bättre förutsättningar. Ökat fokus och riktade insatser på de skolor som presterar sämst, inklusive incitament för att locka erfarna lärare, utvidgning av heltidsundervisning med hjälp av infrastrukturinvesteringar från faciliteten för återhämtning och resiliens samt uppskalning av framgångsrika initiativ såsom *Piano Estate*, *Agenda Sud* och *Agenda Nord*, skulle kunna bidra till att förbättra situationen. Om man utnyttjar investeringarna inom planen för återhämtning och resiliens skulle läroplanerna gynnas av ett kompetensbaserat tillvägagångssätt. Efter preliminära positiva resultat kommer en ytterligare utvärdering av pilotprojektet för reformen av den fyraåriga gymnasieutbildningen också att vara avgörande för utformningen av en strukturell reform av utbildningscykeln. Det är också viktigt att öka läraryrkets attraktionskraft. Med utgångspunkt i reformen av läraryrket inom ramen för planen för återhämtning och resiliens behövs stabilare anställningsvillkor för lärare utan behörighet, en tydligare koppling mellan löner, kvalifikationer och prestation samt en starkare yrkesutveckling och rörlighet. Italiens andel 25–34-åringar med en högskoleexamen, liksom anställbarheten för nyutexaminerade, är fortfarande bland de lägsta i EU, vilket beror på långa studietider, många avhopp, låg avkastning på utbildning och stora kompetensglapp. Med utgångspunkt i insatserna inom planen för återhämtning och resiliens, bland annat för att stärka utbildningsvägarna inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik och den AI-relaterade kompetensen på alla utbildningsnivåer, tillsammans med den kommande översynen av läroplanerna för den gymnasiala utbildningen, krävs ytterligare reformer, bland annat anpassning av det italienska universitetsväsendet till europeiska standarder genom att begränsa möjligheten till gratis omtentamen, införa minimikrav på studiepoäng och närvaro, koppla ANVUR-baserad ([18]) finansiering till kursutvärderingar och fullföljandegrader samt utöka vägledningen från gymnasiet till högskolan och främjandet av naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik (särskilt bland kvinnor). Att integrera generella och arbetsinriktade färdigheter i universitetsprogrammen och öka exponeringen för arbetsbaserat lärande, särskilt inom yrkesutbildning och obligatoriska praktikperioder på universitetsnivå, kan främja de utexaminerades anställbarhet och bättre anpassa utbudet av kompetens till arbetsmarknadens behov.

([18]) ANVUR (*Agenzia Nazionale di Valutazione del Sistema Universitario e della Ricerca*) är den italienska nationella byrån för utvärdering av universitets- och forskningsväsendet.

(40) Tillgången till hälso- och sjukvård i Italien har försämrats under de senaste åren, med allt längre väntelistor för offentliga hälso- och sjukvårdstjänster och egenavgifter som betydligt överstiger EU-genomsnittet, stora regionala skillnader i hälso- och sjukvård samt brist på hälso- och sjukvårdspersonal. Genomförandet av den territoriella hälso- och sjukvårdsreformen 2022, som syftar till att omorganisera de regionala hälso- och sjukvårdstjänsterna genom nya vårdinrättningar, bör fortsätta genom att säkerställa att alla nya inrättningar (lokala vårdcentraler och lokala sjukhus) på lokal nivå färdigställs och tas i drift. Detta bör ske parallellt med en strukturell integration av hälso- och sjukvårdspersonal inom dessa inrättningar, fullt införande av interoperabla digitala hälso- och sjukvårdssystem för att garantera kontinuitet i vården mellan olika vårdstrukturer samt fortsatt finansiering av telemedicin och hemtjänster. Reformen av den regionala hälso- och sjukvården bör genomföras i samverkan med 2015 års reform av sjukhusvården och kompletteras med ytterligare riktade åtgärder för att effektivt säkerställa rättvis tillgång till hälso- och sjukvård i Italiens inre områden. Åtgärder mot bristen på vårdpersonal krävs också, särskilt genom användning av modellen för planering av vårdpersonal för att bedöma och förutse den regionala fördelningen, styra riktade investeringar och bättre underbygga politiken för utbildning och fortbildning av yrkesverksamma. Dessutom bör attraktionskraften hos nyckelyrken, särskilt sjuksköterskor, allmänläkare och akutläkare, förbättras genom bättre arbetsvillkor, karriärincitament, garanterad säkerhet och rättsligt skydd samt specialiseringskurser av högre kvalitet. Slutligen bör ett fullständigt genomförande av planen för hantering av väntelistor säkerställas, särskilt genom att bristerna i plattformen för väntelistor åtgärdas, bland annat genom förbättrade mekanismer för datainsamling, och genom att anta relevanta dekret, särskilt sådana som fastställer personalbehovet och tekniska riktlinjer för regionala bokningssystem.

(41) Trots den senaste tidens förbättringar är risken för fattigdom och social utestängning fortfarande relativt hög i Italien, särskilt bland barn och familjer, samtidigt som de regionala skillnaderna ökar. Den absoluta fattigdomen har under de senaste åren nått historiskt höga nivåer och drabbade 8,4 % av hushållen år 2024, däribland 13,8 % av barnen. De regionala skillnaderna är stora, och antalet personer som löper risk för fattigdom och social utestängning är ungefär fyra gånger högre på öarna än i nordöstra Italien. Bristerna i det sociala skyddet, särskilt för arbetstagare med atypisk anställning, egenföretagare, arbetslösa och personer utanför arbetsmarknaden, i kombination med ihållande brister i tillhandahållandet av grundläggande tjänster, bidrar fortfarande till en förhöjd risk för fattigdom och social utestängning. Trots vissa positiva effekter av avgiftsfinansierade förmåner minskar andra sociala transfereringar än pensioner fattigdomen i mindre utsträckning än EU-genomsnittet och försvagades ytterligare 2025. Det reformerade systemet för minimiinkomst (*Assegno di Inclusione* 2023) har minskat tillräckligheten och täckningen, vilket delvis kompenserades av reformer under 2025 och 2026. Även om de senaste politiska insatserna för att stödja familjer går i rätt riktning, skulle bekämpningen av barnfattigdom gynnas ytterligare av utökad heltidsundervisning och hållbar finansiering av skolmatsalar, med utgångspunkt i infrastrukturinvesteringarna inom faciliteten för återhämtning och resiliens och i linje med EU:s strategi mot fattigdom och den europeiska barngarantin. Dessutom är hemlöshet fortfarande ett ihållande och allvarligt problem, och det finns stort utrymme för att utöka tillhandahållandet av ”Bostad först”-insatser. Slutligen återstår viktiga uppgifter när det gäller tillhandahållandet av sociala stödtjänster. Tydliga mål för tjänsterna, bättre övervakning och samordning på nationell nivå samt tillräcklig och förutsägbar finansiering skulle bidra till att öka tillgången till tjänsterna och minska regionala ojämlikheter. Att ta itu med dessa utmaningar skulle också bidra till att stödja uppåtgående social konvergens, i enlighet med kommissionens andra steg i landsanalysen inom ramen för social konvergens ([19]).

(42) Mot bakgrund av de nära kopplingarna mellan euroområdets ekonomier och deras gemensamma bidrag till Ekonomiska och monetära unionens funktion rekommenderade rådet 2026 att medlemsstaterna i euroområdet vidtar åtgärder, inbegripet genom sina planer för återhämtning och resiliens, för att genomföra 2026 års rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet. För Italien bidrar rekommendation 1 till genomförandet av de första, andra, tredje och femte rekommendationerna om euroområdet, rekommendation 2 till genomförandet av den fjärde rekommendationen om euroområdet, rekommendation 3 till genomförandet av de sjunde och tionde rekommendationerna om euroområdet, rekommendation 4 till genomförandet av den åttonde rekommendationen om euroområdet, rekommendation 5 till genomförandet av den sjunde rekommendationen om euroområdet och rekommendation 6 till genomförandet av den femte rekommendationen om euroområdet.

([19]) SWD(2026) 122 – *Second-stage country analysis on social convergence in line with the Social Convergence Framework (SCF)* (inte översatt till svenska), 2026.

(43) Mot bakgrund av kommissionens fördjupade granskning och slutsatserna om förekomsten av obalanser återspeglas rekommendationerna enligt artikel 6 i förordning (EU) nr 1176/2011 i rekommendationerna 1, 2, 3, 4 och 6. De åtgärder som anges i rekommendation 1 bidrar till att hantera sårbarheter med koppling till den höga offentliga skuldsättningen. De politiska åtgärder som avses i rekommendationerna 1, 2, 3, 4 och 6 bidrar till att åtgärda sårbarheter kopplade till svag produktivitetstillväxt, vilket i förlängningen stöder potentiell BNP-tillväxt och därmed också bidrar till att följa rekommendation 1. Rekommendationerna 1, 2, 3, 4 och 6 bidrar både till att hantera obalanser och till att genomföra 2026 års rekommendationen om ekonomisk politik för euroområdet i enlighet med skäl 43.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Italien att 2026 och 2027 vidta följande åtgärder:

1. Säkerställa att nettoutgifterna överensstämmer med den korrigeringsbana som rådet rekommenderade den 21 januari 2025 mot bakgrund av den avvikelse som kommissionen registrerade för 2025 i förhållande till det rekommenderade nettoutgiftstaket. Stärka de samlade utgifterna och beredskapen på försvars- och säkerhetsområdet och samtidigt säkerställa skuldhållbarhet och utgiftseffektivitet och gradvis anpassa budgeten för att klara strukturellt högre försvarsutgifter. Säkerställa att de åtgärder som vidtas för att mildra effekterna av de höjda energipriserna är tillfälliga och inriktade på att skydda utsatta hushåll eller tillgodose energiintensiva företags behov och bevarar incitamenten för energibesparingar och att deras finanspolitiska kostnader är förenliga med åtagandena enligt EU:s finanspolitiska ram. Fortsätta att genomföra de reformer och investeringar som ligger till grund för förlängningen av anpassningsperioden i enlighet med rådets rekommendation av den 21 januari 2025. I linje med målen för finanspolitisk hållbarhet göra skattesystemet mer gynnsamt för hållbar tillväxt, samtidigt som rättvisa säkerställs, bland annat genom att ytterligare bekämpa skatteundandragande och minska kvarvarande skatteutgifter, inklusive sådana som rör mervärdesskatt och miljöskadliga subventioner. Uppdatera taxeringsvärdena, på grundval av åtagandet i den medelfristiga finans- och strukturpolitiska planen, som en del av en bredare översyn av bostadsrelaterad politik. Öka insatserna för att förbättra de offentliga utgifternas effektivitet och ändamålsenlighet. Hantera demografiska utmaningar för att mildra effekterna på den potentiella tillväxten och på pensionssystemets hållbarhet, även genom att attrahera och behålla högkvalificerad arbetskraft och genom att uppmuntra äldre arbetstagares deltagande på arbetsmarknaden, särskilt i södra delen av landet.

2. Säkerställa kontinuitet i de reformer och investeringar som genomförs inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens. Påskynda insatserna för att genomföra de sammanhållningspolitiska programmen, när så är lämpligt, på grundval av omfördelning till de strategiska prioriteringar och den flexibilitet som överenskommits inom ramen för halvtidsöversynen av den sammanhållningspolitiska ramen.

3. Stödja forskning och innovation, bland annat genom att stärka innovationsupphandling och öka universitetens fokus på kommersialisering av forskning och forskares karriär. Främja mobilisering av sparande, kapitalmarknadernas expansion samt företagens tillväxt och sammanslagning, bland annat genom att stödja företagsinvesterares och institutionella investerares roll inom riskkapital och private equity, samt underlätta nya börsnoteringar och emissioner av företagsobligationer. Genomföra en industristrategi i syfte att även minska regionala skillnader, genom att rationalisera de nuvarande politiska åtgärderna och ta hänsyn till viktiga infrastrukturprojekt.

4. Ytterligare öka den offentliga förvaltningens effektivitet och ytterligare stärka den administrativa kapaciteten, särskilt på lokal nivå och i södra delen av landet. Ytterligare minska rättssystemets eftersläpning och handläggningstider. Åtgärda kvarvarande konkurrensbegränsningar, bland annat inom transport- och elsektorerna, och ta itu med kvarvarande hinder för den fria rörligheten för varor.

5. Påskynda elektrifieringen och intensifiera insatserna för utbyggnad av förnybar energi och lagring, bland annat genom att fullt ut genomföra reformer av tillståndsgivningen, särskilt på regional nivå, och investera i elnätet. Fortsätta att ta itu med klimatrelaterade risker och minska deras ekonomiska konsekvenser, inbegripet genom mer institutionell samordning, naturbaserade lösningar och klimatförsäkringsskydd. Åtgärda återstående ineffektivitet i vatten- och avfallshanteringen genom att minska infrastrukturbristerna, särskilt i de södra regionerna.

6. Fortsätta att främja arbetets kvalitet genom att ytterligare minska segmenteringen på arbetsmarknaden och stödja effektiva kollektivförhandlingsresultat och adekvata löner. Främja deltagandet på arbetsmarknaden, bland annat genom att förbättra de aktiva arbetsmarknadsåtgärderna och tillgången till överkomliga vårdtjänster av hög kvalitet, med hänsyn till regionala skillnader. Fortsätta insatserna för att bekämpa svart arbete. Fortsätta att främja yrkesutbildning och vuxenutbildning, bland annat genom att stärka fortbildning på arbetsplatsen och kompetensbevakning. Förbättra utbildningsresultaten, med fokus på grundläggande färdigheter och högskoleutbildningens relevans för arbetsmarknaden. Förbättra tillgången till hälso- och sjukvård till överkomliga priser i rätt tid, även genom att åtgärda bristen på personal inom viktiga hälso- och sjukvårdsyrken. Fortsätta att förbättra täckningen och tillräckligheten i det sociala skyddet samt tillgången till sociala tjänster för personer i utsatta situationer, särskilt barn, samtidigt som den finanspolitiska hållbarheten upprätthålls.

Utfärdat i Bryssel den 10 juli 2026.

På rådets vägnar

S. HARRIS

Ordförande